

БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ В УКРАЇНІ: РИНКУ ПОТРІБЕН НАГЛЯД

Текст: Тетяна Антонюк

ВІД ПОЧАТКУ ПОТОЧНОГО РОКУ УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК БУДМАТЕРІАЛІВ МАВ ПРАЦЮВАТИ ЗА НОВИМИ ПРАВИЛАМИ ЗГІДНО З РЕГЛАМЕНТОМ №305. ПРОТЕ ВОЄННИЙ СТАН ВНІС КОРЕКТИВИ. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ШЛЯХ СЕКТОРУ ВІДБУВАЄТЬСЯ ОДНОЧАСНО ІЗ ЗАБОРОНОЮ НА ПЕРЕВІРКИ ЯКОСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ, ЧИМ МОЖУТЬ КОРИСТУВАТИСЯ НЕДОБРОЧЕСНІ КОМПАНІЇ. ПРО ЦЕ Й НЕ ТІЛЬКИ ГОВОРИМО З НАТАЛІЄЮ ДЮЖИЛОВОЮ, ЗАСТУПНИЦЕЮ ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ ІНСПЕКЦІЇ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ (ДІАМ), І КОСТЯНТИНОМ САЛІЄМ, ПРЕЗИДЕНТОМ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ВИРОБНИКІВ БУДМАТЕРІАЛІВ (ВСВБ).

1 січня 2023 року набув чинності Закон України «Про надання будівельної продукції на ринку». Що він передбачає, змінює?

Наталія Дюжилова: Закон «Про надання будівельної продукції на ринку» є імплементацією Регламенту (ЄС) №305/2011. Дія Закону поширюється на будівельну продукцію, що вводиться в обіг або надається на ринку України. Фактично цей Закон встановлює в нас ті ж самі правила та порядки, за якими працює галузь виробництва будівельних товарів у всій Європі.

«ТЕПЕР У НАС З'ЯВЛЯЮТЬСЯ МОЖЛИВОСТІ ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ НАДАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА РИНОК, ВИЛУЧЕННЯ ЇЇ З РИНКУ ТА НАВІТЬ ВИЛУЧЕННЯ З ОБІГУ. ЦЕ ПОДІБНО ДО ТОГО, ЯК ПРАЦЮЄ АВТОМОБІЛЬНИЙ СЕКТОР: ЯКЩО Є ЯКАСЬ НЕВІДПОВІДНІСТЬ У ЯКОСТІ, ТО КОМПАНІЯ-ВИРОБНИК ВІДКЛИКАЄ ТОВАР»

Що це дає нам?

Передусім – можливість для підписання угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Agreements on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Goods (ACAA)), яка передбачає такий собі промисловий безвіз. Тобто наші виробники зможуть постачати продукцію, виготовлену за європейськими правилами щодо міцності, надійності, безпеки, екологічності й інших критеріїв, на ринок ЄС, і так само представники ЄС зможуть постачати свої товари на український ринок без додаткових акредитацій, документів, випробувань тощо.

Цей Регламент також передбачає такий інструмент, як ринковий нагляд – це напрям контролю відповідності встановленим вимогам будівельної продукції. Закон передбачає певні правила, згідно з якими вона має вироблятися, стандарти, яким вона має відповідати, і перевірки їхнього виконання та дотримання. Для розуміння лише обов'язкових стандартів для будівельних матеріалів у нас імплементовано понад 600.

Нині на нашому ринку будматеріалів має бути так: виробник вказує в декларації показники свого товару,

ФОТО З ОСОБИСТОГО АРХІВУ

Наталія Дюжилова

заявляє, що виготовляє його відповідно до певного нормативного документа, і далі несе відповідальність, зокрема й фінансову, за якість продукції, за те, що вона відповідає критеріям, зазначеним у декларації. Такі декларації з'являтимуться в кабінеті виробника будівельних матеріалів у Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва (ЄДЕССБ). Також туди вноситимуться й дані досліджень такої продукції, а саме сертифікат, який посвідчує те, що вона пройшла випробування в акредитованій лабораторії (докладніше на с. 42 – ред.). До речі, Регламент №305 передбачає й імплементацію стандартів щодо випробувань. Нині вони повністю такі ж, як і в ЄС: йдеться про вимоги до обладнання, процесу досліджень, компетенції працівників лабораторії тощо. Також у ЄДЕССБ можуть вноситися іноземні протоколи випробувань, якщо продукція імпортується. Будь-хто матиме змогу відкрити цю систему, ознайомитися з декларацією і сертифікатом того матеріалу, який його цікавить, оцінити його характеристики. Передусім користуватимуться нею дистриб'ютори та продавці, які обов'язково мають перевіряти, чи має продукція знак відповідності, супровідні документи тощо.

А якщо будівельна продукція не відповідає вимогам Регламенту №305?

Наталія Дюжилова: Раніше контролюючі органи були націлені на те, щоб виявити якісь невідповідності на ринку будматеріалів, але після цього не вживалося жодних заходів, які могли б впливати на процес їх надання на ринок. Тепер у нас з'являються можливості щодо обмеження надання такої продукції на ринок, вилучення її з ринку та навіть вилучення з обігу. Це подібно до того, як працює автомобільний сектор: якщо є якась невідповідність у якості, то компанія-виробник відкликає товар.

Як контролюватиметься будівельна продукція, її відповідність тому, що заявлено в декларації?

Наталія Дюжилова: Регламент №305 передбачає перевірку продукції відповідно до секторального плану та поза планом. Крім наших виробників контролюватимуться також матеріали, які ввозяться на територію України, щоб наш ринок не був заповнений недоброякісним імпортом, фальсифікованими товарами тощо.

Хто перевірятиме продукцію фізично?

Наталія Дюжилова: У Державній інспекції архітектури та містобудування України є інспектори, які підготовлені для роботи за цим напрямом. Це 10 осіб центрального апарату та фахівці у 23 територіальних відділеннях. Загалом це 90 осіб, тобто по 2-3 людини на область, які можуть здійснювати цей процес, а саме перевіряти продукцію відповідно до секторального плану чи позапланово відповідно до скарг, які будуть надходити.

Крім ДІАМ є ще органи оцінки відповідності – акредитовані лабораторії, які видають і завантажують в ЄДЕССБ сертифікат, який посвідчує те, що матеріал пройшов необхідні випробування в Україні. Вони також можуть приймати й завантажувати іноземні протоколи випробувань від закордонних акредитованих лабораторій, якщо продукція імпортується.

Регламент №305 не працює в повному обсязі. Чому?

Наталія Дюжилова: Зважаючи на воєнний стан, було продовжено термін дії попереднього регламенту. Тому нині й до 2025 року одночасно діють два регламенти: виробники зможуть вводити в обіг продукцію або за старим, або за новим. Хоча фактично з 1 січня поточного року в нас мав би діяти лише 305-й.

Крім цього, на період воєнного стану діє постанова №303* щодо заборони проведення перевірок. Фактично ДІАМ та інші органи ринкового нагляду тимчасово не мають можливості здійснювати одні зі своїх повноважень і забезпечувати виконання Регламенту.

«В УКРАЇНІ ЩЕ ДО ПОЧАТКУ РОБОТИ РИНКОВОГО НАГЛЯДУ БУЛА ТАКА СИТУАЦІЯ: ЯКЩО ПОРАХУВАТИ НЕЗАКОННІ КОНТРАБАНДНІ, КОНТРАФАКТНІ ТА ФАЛЬСИФІКОВАНІ БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ, ТО ЇХ ЧАСТКА В ЗАГАЛЬНОМУ ОБСЯЗІ СТАНОВИЛА ВІД 30% ДО 40%»

Тобто якість будівельної продукції на українському ринку зараз не контролюється?

Костянтин Салій: Так. І шахраї користуються заборонаю на перевірки.

В Україні ще до початку роботи ринкового нагляду була така ситуація: якщо поррахувати незаконні контрабандні, контрафактні та фальсифіковані будівельні матеріали, то їх частка в загальному обсязі становила від 30% до 40%.

Нині нас непокоять декілька моментів.

Почну з проблеми так званого гаражного виробництва, яке виготовляє, наприклад, до 20 марок будівельних сумішей сумнівної якості, але вказує на пакованні відомі бренди. На жаль, така продукція й далі розповсюджується на нашому ринку.

Ще в нас є така пошесть, як перемішування дорожчих матеріалів із дешевшими. Це спостерігається, наприклад, при укладанні дорожнього полотна. Для цього навіть використовують відвали від збагачувальних комбінатів.

*Постанова Кабінету Міністрів України «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» №303.

Зрозуміло, що подібні дороги довго не слугують. Але для таких діячів настав гарний період: вони можуть сховати свої махінації, сказавши, що дороги розтриті не через низьку якість матеріалів, а через пересування важкої військової техніки.

На наш ринок продовжує потрапляти іноземна продукція, яка є не лише неякісною, а й надходить, зокрема, з ворожої країни. Ми вже маємо сигнали від продавців скла, що до нас із боку Дніпропетровської області чи навіть із Польщі заїжджають фури з білоруським склом. Як це вдається? Для мене взагалі велика таємниця, але під час війни такі речі відбуваються. Крім того, виробники з усього світу розуміють потреби нашої країни у склі, яке ми самі, до речі, не виготовляємо з 2014 року. Наші потреби оцінюються у 750 мільйонів м². Тому нам намагаються продати скло азербайджанське, киргизьке, індонезійське тощо, яке виготовляється навіть не за радянськими стандартами, не говорячи вже про європейські. І такий матеріал ніхто не контролює. Інший приклад – турецький цемент. Я розумію, що в цій країні є гарні титульні виробники цього матеріалу, але є, на жаль, і шахраї, які часто користуються можливістю постачати морським шляхом певні обсяги низькоякісного цементу. Ми не знаємо, як він потрапляє до України, хто і як пропускає його через кордон. Але прикро, що такий цемент може використовуватися при відбудові.

«НА НАШ РИНОК ПРОДОВЖУЄ ПОТРАПЛЯТИ ІНОЗЕМНА ПРОДУКЦІЯ, ЯКА Є НЕ ЛИШЕ НЕЯКІСНОЮ, А Й НАДХОДИТЬ, ЗОКРЕМА, З ВОРОЖОЇ КРАЇНИ. ЯК ЦЕ ВДАЄТЬСЯ? ДЛЯ МЕНЕ ВЗАГАЛІ ВЕЛИКА ТАЄМНИЦЯ, АЛЕ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТАКІ РЕЧІ ВІДБУВАЮТЬСЯ»

Не менш важливим є питання оперативної перевірки дії сертифікатів. Адже в країну можуть завезти товар, у якого термін дії цього документа завершується або вже завершився. Це є проблемою, оскільки продукція має «шлейф» у рік-півтора, поки вона продається.

Тож наша мета, щоб просто зараз Україну не перетворювали на смітник з невідомих матеріалів, непотребу, навіть якщо товар надходить із дружніх країн. З усім цим треба боротися. Ми хочемо, щоб, з одного боку, від недобросовісної конкуренції були захищені виробники, і титульні, і невеликі, але які працюють правильно, з іншого боку – щоб були захищені кінцеві споживачі від низькоякісних і навіть небезпечних товарів.

Наталія Дюжилова: 80% часу людина перебуває в будівлі: проживає, навчається, працює, отримує послуги, проводить дозвілля тощо. Безпечність приміщення, зокрема і його екологічність, впливає на наш рівень життя та здоров'я. Якщо об'єкт зведено з використанням матеріалів, які не відповідають основним критеріям, то виправити це складно. Ми розуміємо, що будівництво як не-як триває. Наприклад, на заході країни вже завершені об'єкти, які мають вводитися в експлуатацію. Хто і як вирішуватиме питання, що робити з тими з них, де використана недоброякісна продукція?

Костянтин Салій: Зрозуміло, що знесення навряд чи можливе. Такий процес вимагає чималих коштів. Вартість знесення багатоповерхового будинку сягає десятків, а то й сотні мільйонів гривень. Якщо спрямувати таку суму

з міського бюджету, це означає, що інші сфери, наприклад, соціальна, недоотримають фінансування.

Наталія Дюжилова: Тому важливо, особливо нині, в період відбудови, коли ми уявляємо, яка кількість матеріалів необхідна для цього, не допустити неконтрольоване надання й рух на ринку неякісної продукції.

Крім відбудови в нас триває реформа енергоефективності, яка передбачає утеплення будинків. Це колосальні обсяги теплоізоляційних матеріалів. Але до нас уже звертаються спілки виробників, що є питання до якості такої продукції.

Якщо в нас ринковий нагляд працюватиме, як у Євросоюзі, подібних питань і проблем просто не виникатиме.

Тобто вирішення цієї проблеми – це повернення перевірок?

Наталія Дюжилова: Хоча б позапланових, тобто перевірок матеріалів, щодо яких надходять скарги чи є нарікання на ринку.

Багато надходить скарг у період воєнного стану?

Наталія Дюжилова: Я не можу сказати, що дуже багато, тому що всі знають про цю ситуацію. Це не є таємницею: нині діє постанова про заборону перевірок, і всі розуміють, що навіть якщо поскаржаться, то далі нічого не станеться, тобто нині в цьому немає сенсу.

А яка позиція ВСВБ? І що зі свого боку може чи планує робити Спілка?

Костянтин Салій: Ринковий нагляд дає змогу уникнути багатьох проблем. Це ще один крок, який може зробити держава.

Всі галузеві спілки шукають позитивної співпраці з державними органами влади, пропонують кроки, обговорюють ті питання, які необхідно нагально вирішувати. Зараз потрібно повертати контроль саме за сферою будівельних матеріалів. Після перемоги найбільші сподівання українців – на відбудову. Ми не маємо допустити розпачу через низьку якість відновленого житла, шкіл тощо, бо незрозуміло, які матеріали використовувалися. Також ми маємо зробити так, щоб українці, як і європейці, не хвилювалися за якість товару, який вони купують, чи щоб продавці-реалізатори не хвилювалися, що дилер із заводу дав їм щось не те. Тому ми готуватимемо спільне звернення до Кабінету Міністрів України з приводу повернення контролю якості будівельної продукції, тобто щоб навіть на період воєнного часу дозволили та навіть зобов'язали проводити ці перевірки, щоб ті діячі, які хочуть нажитися на скрутному становищі та відбудові, знали, що в країні є господар, який не допустить таких дій.

Також ми проведемо пресконференцію з виробниками вікон і склопакетів, щоб висвітлити проблему нелегального постачання матеріалів, надамо конкретні факти, митні роздруківки, скільки та що зайшло, і щоб усі дотичні до цієї тематики розуміли, що є суспільний нагляд як мінімум із боку нашої Спілки й інших галузевих асоціацій.

Крім цього, ми закликаємо інші органи та споживачів уважно ставитися до будматеріалів. Наприклад, щоб система Prozorro, яка проводить закупівлі для державних об'єктів, вимагала від виробників або постачальників сертифікати, а у випадку підозри стосовно продукції, яка пропонується, фахово зверталася до ДІАМ. Ми хочемо, щоб державні об'єкти отримували якісні матеріали, нехай турецькі, польські або британські, але законні.

Також ми закликаємо українців прискіпливо дивитися на ті мішечки з будівельними матеріалами, які вони купують, звертати увагу на маркування, відсіювати неякісну продукцію. Звісно, в нинішній економічній ситуації чи не

найважливішою є ціна, але споживачі не мають страждати від низької якості товарів.

Крім перевірок, які ще кроки мають бути зроблені?

Костянтин Салій: В ЄС 85% ринкового нагляду зосереджено на кордонах через загальну систему сповіщення RAPEX**. Тобто якщо якийсь кмітливий діяч спробує ввезти на його територію, наприклад через Польщу, продукцію без сертифіката, то ця інформація фіксується, вноситься в інформаційну систему, і її бачить весь ЄС. Тож після виявлення такого матеріалу не можна буде ввезти через іншу країну, вантаж усюди зупинять.

Наталія Дюжилова: Якщо якась продукція потрапляє під санкції, то дані також заносяться в цю загальну систему сповіщення, і будь-яка країна бачить те, що певний виробник порушує норми регламенту. Це загальна система Євросоюзу для того, щоб туди не потрапляли низькоякісні товари.

Україна може користуватись RAPEX, тобто дивитись лише публічну частину. Але завдячуючи Міністерству економіки, в нас відбулися загальні навчання для всіх органів ринкового нагляду. У травні нас відвідала оцінювальна місія Євросоюзу щодо того, наскільки ми готові до роботи з системою, чи навчені наші інспектори, чи є фаховий склад тощо. Тобто процес іде активно, і ми чекаємо можливості здійснення своїх повноважень у межах Регламенту №305.

Костянтин Салій

більшим контролем, адже Мініфраструктури встановлює на дорогах камери відеонагляду, завдяки яким можна буде відслідкувати маршрут перевізника за номером автомобіля. На цю систему вже почали накидатися ті, хто дуже сильно хоче постачати вночі крадені чи контрафактні матеріали.

Нині в Україні працює компанія, яка переробляє будівельні відходи, утворені внаслідок руйнувань, на нові матеріали для відбудови. Цікаво, як регулюються та контролюються такі матеріали?

Наталія Дюжилова: Звісно, ця технологія не є новою. Напрямок сортування та перероблення відходів у всьому світі є прибутковим. Якщо дивитися на європейські виробництва, більшість із них застосовують такі безвідходні технології і принципи повторного використання, і нині сміття – це товар, за який платять великі кошти.

Ми розуміємо, наскільки велика кількість будівельного сміття утворилася в нас. Прийшов час, коли ми починаємо використовувати ті технології, які мали б застосовувати 10 років тому. Як би це не звучало, але життя змусило нас прийти до того, до чого ми мали прийти дуже давно. Ми вже заявляємо, що відбудова має відбуватися за іншими принципами, підходами, критеріями до планування міст, окремої забудови, окремих будівель. Світ змінюється, і ми маємо змінюватись разом із ним і навіть думати наперед.

Наші виробники нині опановують такі технології. Коли, як не зараз? Ми маємо надію, що цей напрям розвиватиметься й надалі. Він має певні складнощі, тому що це ціла система, яку потрібно вибудувати. Це не дешево задоволення.

Наприклад, у нас немає окремої лабораторії, яка може перевірити саме перероблені з відходів матеріали. До того ж це не один матеріал, а цілий комплекс. Проте в нас не та ситуація, яку не можна вирішити. Такі матеріали можна перевіряти в наявних лабораторіях, які акредитовані за певними напрямами Національним агентством з акредитації відповідно до Регламенту №305.

Питання полягає, по-перше, в тому, що якщо в нас діятиме система перероблення, то потреба в таких лабораторіях значно зросте. По-друге, нині їхньої кількості недостатньо навіть для наявних виробників, деякі напрями не мають де випробувувати матеріали. Наприклад, дві лабораторії кабельної продукції були на окупованих

«ВАЖЛИВО, ОСОБЛИВО НИНІ, В ПЕРІОД ВІДБУДОВИ, КОЛИ МИ УЯВЛЯЄМО, ЯКА КІЛЬКІСТЬ МАТЕРІАЛІВ НЕОБХІДНА ДЛЯ ЦЬОГО, НЕ ДОПУСТИТИ НЕКОНТРОЛЬОВАНЕ НАДАННЯ Й РУХ НА РИНКУ НЕЯКІСНОЇ ПРОДУКЦІЇ»

Та й загалом ми готуємось до масштабної відбудови, не відкладаємо це на завтра, а вже зараз відпрацьовуємо законодавчі моменти. В нас є підготовлені спеціалісти з відповідною кваліфікацією, ми співпрацюємо з європейськими органами, навчаємось їхніх підходів, методик, тож готові до переходу на роботу за європейськими правилами.

Костянтин Салій: Позитивним моментом буде введення в дію електронних товарно-транспортних накладних, що очікується вже цього року. Спілка схвально ставиться до такого кроку, який допоможе вирішити проблему постачання на ринок і транспортування невідомої продукції з документами титульного виробника.

Що було раніше? Наприклад, титульний завод продав фуру будівельних сумішей і надавав покупцеві паперову товарно-транспортну накладну й усі сертифікати, бо мав видати ці документи. Потім виявлялося, що накладна копіювалася, на цих паперах дописувалися дата і номер партії для, умовно, 29 фур із Придністров'я невідомо з якими матеріалами, які постачалися на наші будівельні майданчики. З електронними накладними це припиниться, дублювати та підмінювати документи й, відповідно, продукцію буде неможливо. А транспортування товарів буде під іще

**The Rapid Exchange of Information System – Система швидкого сповіщення про непродовольчі товари, що створюють серйозний ризик.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ПОВИННА МІСТИТИ:

- Реєстраційний номер декларації – внутрішній номер.
- Ідентифікаційні дані типу будівельної продукції – назва, стандарт, клас (марка), УКТЗЕД.
- Використання за призначенням – де може застосовуватись продукція.
- Виробник і його контактні дані – назва, адреса.
- Контактні дані уповноваженого представника (за необхідності).
- Система (системи) оцінки та перевірки стабільності показників будівельної продукції.
- Позначення, назва, дата ухвалення національного стандарту або європейський чи національний документ із визначення прийнятності.
- Найменування, ідентифікаційний код (ЄДРПОУ), номер призначеного органу (органів) з оцінки відповідності чи органу з визначення технічної прийнятності.
- Номер сертифіката відповідності, термін дії або висновок про технічну прийнятність.
- Задекларовані показники будівельної продукції – перелік і показники суттєвих експлуатаційних характеристик, позначення та назва регламентної технічної специфікації (стандарт).
- Інформація – продукція відповідає задекларованим показникам, декларація видана згідно із ЗУ «Про надання будівельної продукції на ринку», виробник шляхом складання декларації бере на себе відповідальність за відповідність будівельної продукції задекларованим показникам.
- ПІБ, посада особи, яка склала та підписала декларацію (керівник з якості, начальник лабораторії, відповідальна особа).
- Дата, підпис.

територіях – там взагалі нічого не залишилось. Тому, звісно, потрібно шукати рішення. Деякі виробники створюють лабораторії своїми силами та силами асоціацій.

Костянтин Салій: Такі лабораторії потрібні ще з однієї причини. Відбудова має відбуватися за екологічними принципами, одним із яких є повторне використання сировини. Будуючи «зелену» школу, «зелений» дитячий садок тощо, можна спробувати отримати кошти від грантодавців. А для цього треба підтвердити не лише наміри, а дійсно можливість використання перероблених матеріалів. І саме акредитована лабораторія, якій довірятимуть європейські партнери і де виробники могли б перевірити характеристики таких продуктів, може сприяти співпраці з міжнародними фондами.

Але питання не лише в цьому. Європейці вважають, що не можна експлуатувати хижацьким способом надра – необхідно повторно використовувати будівельні матеріали. Це проблематично, бо технологічно відсортувати, очистити та переробити деякі відходи дуже складно, але в Євросоюзі вирішують це.

Таким шляхом маємо йти і ми. Уявляючи, скільки матеріалів потрібно, щоб відбудувати міста, які зруйновані майже вщент, власники кар'єрів, певно, вже приготували мішки для великих грошових потоків. Нічого подібного не буде. Скільки в нас утворилося уламків, які можна і необхідно переробити? Завдяки цьому нам не треба буде так по-хижацьки експлуатувати надра. Звісно, добування сировини не зупиниться, але це не має перетворити Україну на велике урвище.

Наталія Дюжилова: Будівельні відходи з'являються не лише внаслідок руйнувань. Усі розуміють, що нерухомість має певний життєвий цикл, після завершення якого треба вирішити питання, що робити з нею далі. Й один із варіантів – знесення будівлі та перероблення відходів.

Костянтин Салій: Дійсно, ще одне питання та проблема – це панельне житло, яке скоро завершить своє життя.

Дуже багато ми бачимо хрущовок, які стягнуті ребрами, щоб вони не розвалилися. Таким будинкам уже недовго залишилось. Всі розуміють, що скоро після відбудови доведеться робити ще й перебудову цього мільярда квадратних метрів старого житлового фонду. А це теж сировина, яку можна і навіть необхідно переробляти.

Українські виробництва будматеріалів постраждали від війни, деякі підприємства пошкоджені, хтось пішов із ринку. Покладаються надії на відбудову. Чи впорається наш ринок із майбутніми потребами в матеріалах, і чи очікувати на вихід нових виробників?

Костянтин Салій: Коли почнеться масова відбудова, роботи вистачить всім абсолютно. Будь-який виробник будівельних матеріалів повинен буде наростити обсяги на 300-400%.

Звісно, захочуть скористатися можливостями й іноземці. Наприклад, 1700 виробників лише з однієї з європейських країн уже заявили, що готові прийти в Україну та працювати на відбудову. До нас також хочуть заходити великі DIY-мережі на кшталт «Епіцентру». Є й іноземні компанії, які хочуть перенести сюди свої потужності. Нарешті вони зрозуміли перспективи та вигоди українського ринку, про які наші торгові місії розказували 30 років. Україна цікава тим, що за кількістю покладів сировини для будівельних матеріалів ми є 4-ю країною в Євросоюзі. Також їх цікавлять наші кадри. Іноземні виробники розуміють, якщо Україна стає на європейський лад, тож є можливість працювати чесно.

Звісно, ніхто не зупинить і не заборонить цей рух, але думати, що раптом іноземні гравці поглинуть нашу галузь – такого не трапиться. Ми розуміємо, що можуть бути випадки недобросовісної конкуренції. Але наші порядні виробники цього не бояться. Ринок у нас не пустий, в нас розвинена галузь, є дилерська мережа, «розкручені» торгові марки, своя культура споживання матеріалів, і тому легкого входу невідомих брендів не буде.